

СБОРНИКЪТЪ

ЗА

НАРОДНИ УМОТВОРЕНИЯ, НАУКА И КНИЖНИНА

ИЗДАВА

МИНИСТЕРСТВОТО НА НАРОДНОТО ПРОСВѢЩЕНИЕ.

КНИГА XII.

СОФИЯ

ДЪРЖАВНА ПЕЧАТНИЦА

1895.

Съдържание.

I. Наученъ отдѣлъ.

	Стр.
Д-ръ Л. Ванковъ. Приносъ къмъ геологията на Мерицлерската околност	3
А. Тошевъ. Материали по флората на Солунско	32
П. Бахметевъ. Материалъ за изучаване земнитѣ електрически токове въ България	58
В. Н. Златарски. Писмата на цариградския патриархъ Николая Мистика до българския царь Симеона	121
* * * * * Патуване по долинитѣ на Струма, Места и Брѣгалница	212
В. Добруски. Материали по археологията на България	318
И. Бакаловъ. Материали за историята на нѣкои манастири въ България	339
И. Бакаловъ. Материали изъ областта на българската народна медицина	349
Гено Кировъ. Лѣтописъ на Женда Вичовъ отъ Котелъ	359
† П. Р. Славейковъ. Отецъ Неофитъ Хилендарецъ или Бозвели	383
Д-ръ Л. Милетичъ. Повѣсть за падението на Цариградъ въ 1453 година	399
С. Аргировъ. Люблинскиятъ български ръкописъ отъ XVII вѣкъ	463
Д. Цухлевъ. Духовно-литературниятъ животъ на българския народъ при царь Симеона	561
Д. Илковъ. Нѣколко паметници отъ Рилския манастиръ	615
Петко К. Гжбовъ. По говора на село Конопчие	630
Материали за историята на българското възраждане	640
Наблюдения отъ Метеорологическата станция при Софийската Държавна Гимназия	

II. Книжовенъ отдѣлъ.

К р и т и к а.

Д. Матовъ. Adolf Strausz, Bulgarische Volksdichtungen, übersetzt, mit Einleitung und Anmerkungen versehen. Wien und Leipzig. 1895. 8°, VIII + 518.	3
Д. Матовъ. Отчетъ Императорской Публичной Библиотеки за 1891. С.-Петербургъ 1894. 8°, 207 + 62.	9
Д-ръ Ив. Д. Шишмановъ. Die Geheimsprachen bei den Slaven, von Vatroslav Jagić. Sitzungsberichte der kais. Akademie der Wissenschaften in Wien, phil.-hist. Classe, Band CXXXIII, I. Bibliographie des Gegenstandes und die slavischen Bestandtheile der Geheimsprachen. Wien 1895. (Тайнитѣ езици у славянитѣ. Отъ В. Ягичъ. Извѣстия на Виенската Академия на наукитѣ, истор. филолог. отдѣлъ, томъ 133. I. Библиография на прѣдмета и славянскитѣ съставни части на тайнитѣ езици)	15
К. Шапчаревъ. Нѣколко бѣлѣжки върху Македоно-славянския сборникъ на П. Драгановъ	51

*

ЖЕНСКА НОСИЯ ОТЪ КЮСТЕНДИЛСКО

СФ. Ю ЖАВЛЯНО .

Нѣколко бѣлѣжки върху Македонско-славянския сборникъ на П. Драгановъ.

Въ новоиздѣлата брошура „Новые труды по славяновѣдѣнію“ отъ проф. Флорински има и една рецензия върху „Македонско-славянскій Сборникъ“ на г. П. Драганова, въ която, споредъ нашето разумѣние, се съдържатъ нѣкои неточности. Азъ ще са постараямъ накратко да дамъ своитѣ възражения срещу тѣхъ.¹⁾

1. Почитаемиятъ рецензентъ казва, че г. П. Драгановъ билъ „македонски уроженецъ“. Това не е никакъ вѣрно. Ако самъ г. Драгановъ е съобщилъ това на г. Флорински, нека ни покаже мѣсторождението си, града, селото или околията въ Македония, гдѣто се е родилъ, или поне да напише една статия (? Р.) на чисто-македонско нарѣчие, та тогава да повѣрваме, че е нашъ съотечественикъ, защото, до колкото знаемъ ние, негова милость не е македонски, а бесарабски уроженецъ. Въ Македония той е живѣлъ всичко *една година и половина* като прѣподавателъ по история въ солунската бѣлг. гимназия, а не три години, както непростително заблуждава невинната публика. Азъ съмъ ималъ случаи и другъ пѣтъ да говоря за неговитѣ подвизи по македонската етнография, макаръ и малко остричко, отъ нѣмай-каждѣ, разбира се (вж. СПб. Извѣстія Сл. Вл. Общ. отъ 1888 г. и Мин. Сборн. кн. II), та нѣма да повтарямъ тукъ казаното.

2. Кольото за събранитѣ и издаванитѣ отъ г. Драганова материали, казало се е вече, а и г. Флорински, чини ми се, много сполучливо загатва, че долна ще бѣде тѣхната стойностъ, когато е извѣстно, че тѣ сж събирани не лично и направо, а посредствено, чрѣзъ втора и третя ржка, чрѣзъ маловъзрастни, II-класни и III-класни, неподготвени за такъва работа, ученици. При това, имаме вече на ржка I выпускъ, който може да ни послужи за отъ първа ржка свидѣтель.

А по-важното, споредъ мене, е онова, което по-долу се казва у г. Флорински: „П. Драгановъ не принадлежить ни къ одной изъ главныхъ борющихся въ Македоніи партій, ни къ сербофиламъ, ни къ болгарофиламъ и пр.“

Споредъ насъ по-вѣрно щѣше да бѣде, ако да бѣше казано, че Драгановъ принадлежи къ „лукавымъ сербофиламъ“, които, за да не ударятъ направо въ очитѣ, приструватъ се отъ начало като непринадлежащи къмъ ниедна страна, а просто се казватъ на македонцитѣ „славяни, безъ никаква боя (шарка)“, гдѣто разклатятъ у народа убѣждението му за българската му народностъ, подобно на западнитѣ езуити съ пропагандитѣ си въ България, та послѣ лесно да имъ бѣде да го водятъ за носа на каждѣто си щѣтъ. Добрѣ; споредъ г. Драганова, македонцитѣ не сж ни българи, ни сърби; ами що сж? — Славяни, ще ни отговори. Да ни извини господство му! Въ Македония татултътъ не е по-изобилень отъ колкото въ Бесарабия. Ние знаемъ, че не само маке-

¹⁾ При всичко че въ Сборн. XI се вмѣсти рецензия върху I ч. отъ г. П. Драгановия сборникъ, ние отстъпяме мѣсто и на настоящитѣ бѣлѣжки, защото тѣ не сж лишени отъ интересъ, ако и да сж малко остри. Казаниятъ сборникъ съдържа толкова тенденциозни изопачаванія и прѣкалени твърдения, че не е злѣ да се разгледатъ тѣ по възможность напълно и да се поправятъ. *Ред.*

донцитѣ сж славяни, ами и руситѣ, и чехитѣ, и сърбитѣ, и поляцитѣ, и хърватитѣ, и пр., но славянското имѣ име е общо на всичкитѣ славянски народи, а всѣкой славянски народъ отдѣлно има си свое собствено име. Тогава на македонския славянски народъ какво име ще му дадемъ? Македонци ли? Но това име днесъ не прѣдстави вече народъ, а живущитѣ въ историческа Македония, между които има: българи, турци, гърци, власи, евреи, цигани, албанци и пр., болшинството отъ които иматъ първитѣ.

Но знаете ли какво? — Ето какво: като се докаже веднажъ чрѣзъ Драгановия и Истребовия сборникъ, че македонцитѣ сж славяни, а не българи; а отъ друга страна, че тѣзи послѣднитѣ не сж славяни, а татари, монголи или китайци, ето че ще се пристъпи къмъ втората крачка, да се доказва, че македонцитѣ, като особенъ славянски народъ, нѣмайки си особно друго народно име, непрѣмѣнно ще да сж отъ единъ народъ съ нѣкой отъ съсѣднитѣ славянски народи; слѣдователно, като нѣма по-съсѣденъ до нихъ славянски народъ другъ, освѣнъ сърбитѣ, то, по необходимостъ, трѣбва да сж часть отъ сръбския народъ, т. е. македонскитѣ славяни не сж друго, освѣнъ чисти сърби побългарени до нѣгдѣ чрезъ экс. българска пропаганда!

Ето макиавелската сръбска политика, горещъ привърженецъ на която е и г. П. Драгановъ, а не че не принадлежалъ „ни къ болгарофиламъ, ни къ сербофиламъ.“ Историческитѣ обаче свидѣтельства и самото живо население въ тая страна съвсѣмъ друго доказватъ . . .

Наистина ние не сме нѣкои дълбоки учени, та по краниологията — по черепи или по лицето на хората — да ги познаваме и разпознаваме, на коя народностъ принадлежатъ, както нѣкон елинофили и сърбофили; но, като живѣемъ всрѣдъ многочислени интриганти, научили сме се, ако не друго, поне да разпознаваме искреннитѣ изслѣдователи. Г-нъ Флорински ще да се е съвѣтвалъ несъмнѣнно съ описанието пѣтешествието по Европейска Турция на приснопаметния Казански професоръ, В. Григоровича, та ще да е узналъ, разбира се, отъ него, какво ли е било населението въ Македония по онова врѣме, 1845 год, когато не сж смѣществувади на свѣта ни сърбофили, ни българофили, а за това нека не вѣрва, че ще научи нѣщо истинно отъ единъ ренегатъ, като г. П. Драганова.

Допущамъ, че моитѣ изражения сж остри; но при все това, азъ пакъ съмъ готовъ да излѣзж на бурното литературно поле по прѣдметния въпросъ, да се борѣ съ хора, като Драганова и пок. Истребовъ и тѣмъ подобни, тѣй като напълно съмъ увѣренъ, че стѣпямъ на здрава почва. „На лѣжата краката сж къси,“ казва българската пословица. Малко ме е грижа, че нѣкои отъ многоуважаемитѣ г-да слависти, като изучватъ кабинетно прѣдмета, за който разсѣждаватъ, ще ме нарѣкжтъ субективенъ и че съмъ искалъ всичко въ Македония да облѣкж въ българска дреха. (Вж. С. П. В. Извѣст. 1888 забѣл. къмъ моята стат., Archiv f. slav. Phil., въ пер. спис. „Утро“ год. II, 1894, № 1, 3, 4). Графъ Игнатъевъ, слава Богу, още е живъ, за тѣржество на правдата. Той знае много по-добрѣ (?!) отъ мнозина специалисти, но далеку отъ мѣстото живущи, етнографи, какво е населението въ Македония, а ще дойде врѣме, когато и най-вѣрлитѣ Томовци ще се увѣржтъ въ истинността на това.

3. Въ прѣдпослѣдния параграфъ на рецензията г. Флорински казва: „Драгановъ въ предисловіи *подчеркиваетъ* фактъ популарности среди македонскихъ славянъ сербскихъ царей, королей, воеводъ, юнаковъ, которые воспѣваются въ значительномъ количествѣ пѣсень. Тутъ встрѣчаются какъ герои старины, н. п. царь Стефанъ, Душанъ, Лазаръ, Югъ-Богданъ, Страшилъ, Вукъ Бранковичъ и др., такъ и юнаки болѣе новаго времени, какъ Карагьорги, даже экс-король Миланъ и пр.“

Приведениятъ тукъ пасажъ е достаточенъ, споредъ насъ, да ни обясни макиавелската Драганова политика. Самото подчеркнукване въ прѣдисловието

„факта популярности среди македонских славянъ сербскихъ царей“ и пр. достаточно е да докаже, накѣдѣ бие г. Драгановъ. Ами като македонскитѣ славяни не били ни българи, ни сърби, какъ така въ срѣдата имъ имали популярностъ сърбскитѣ царѣ, кралѣ и пр., а българскитѣ царѣ и кралѣ нѣмали никакъ? Що значи това? Значи ли това, че Драгановъ не принадлежи ни къмъ българофилитѣ, ни къмъ сърбофилитѣ? Или значи, че той изцѣло принадлежи къмъ горещитѣ, но лукави сърбофили? Въ срѣдата на македонскитѣ славяни (да не ги назовемъ българи, за да не се сърди г. Драгановъ) наистина сѣ популярни македонскитѣ герои: Марко Крале отъ Прилѣпъ, Дойчинъ юнакъ отъ Солунъ, хайдутъ Дебелъ Новакъ отъ Скопие, Секула дѣтенце, Янкула войвода, Миланъ Охриданинъ и други тѣмъ подобни, но никога и никакъ не царъ Стефанъ, Душанъ, Лазаръ, Югъ-Богданъ, Вукъ Бранковикъ и пр., а напротивъ, царъ Самуилъ и синоветѣ му, Моисей, Ааронъ, Гавриилъ, Иоанъ Владиславъ и седмочисленитѣ български просвѣтители, а най-много: Климентъ, Наумъ и Гораздъ; въ паметъ на послѣднитѣ има храмове и манастири и се празнуватъ тържествени празници, а на всичкитѣ изобщо изображенията ги има въ църквитѣ. Ето популярнитѣ старински личности въ Македония, за които г. Драгановъ ни гри не споменува. Г-нъ Драгановъ, несъмнено, е събралъ пѣснитѣ за споменхтитѣ сърбски герои отъ пограничнитѣ съ Сърбия мѣста и съвсѣмъ некритично взема, та ги напраща на цѣла Македония¹⁾. А кой не знае, какво значи съсъдство между народитѣ? Ние имаме пѣсни, въ които се възпѣватъ албански и гърцки герои, но то не значи, че тие герои имали популярностъ въ Македония. Едничкиятъ популаренъ албански герой въ Македония е славянинътъ Георги Кастриотъ или Скендербей, албански князь съ столица Круи, но родомъ отъ Мегленско. Но за популярностъ всрѣдъ „македонскитѣ славяни“ на възпѣванитѣ сърбски герои не може и да се помисли. А пѣкъ колкото за по-новитѣ, Карагьоргия, Милоша и пр., смѣшно е и да се споменува.

Впрочемъ отъ всичко това друго не излиза, освѣнъ че фактично и основно се потвърдява горѣказаното отъ насъ за макиавелската политика на г. Драганова къмъ македонскитѣ българи, за което имали би пълно право ония, които мислятъ, че Драгановъ не е безпристрастенъ въ въпроса за народността на македонскитѣ славяни.

К. Шапкаревъ.

¹⁾ Съвсѣмъ неумѣстно е да се прѣполага това за г. Драганова. — *Ред.*